

הַלְבוֹת יוֹם טוֹב סִימָן תְּקִיטָה תְּקַבֵּי תְּקַבֵּי תְּקַבֵּי תְּקַבֵּי

שְׁלֹא (ז) יתקע: ג' לְהַחֲמִיר וּלְהַקְטִיעַ וּלְחַתֵּךְ חוֹמֹת שְׁבָכִים וּשְׁבָרָקֵעַ וּלְשַׁבֵּר פּוֹתְחוֹת, בְּדִינָם בְּשִׁבְתָּ בְּךָ דִינָם בְּיוֹם-טוֹב (ועַן לְעִיל סִימָן שִׁיר (יב) סְעִיף ז: ד' (ה) לְקַטֵּם קֶשׁ אוֹ קִיסָם אוֹ תֵבָן אוֹ עֲצֵי-בְשָׁמִים, דִּינָן בְּיוֹם-טוֹב בְּדִינָן בְּשִׁבְתָּ (פְּדֵאִיתָא סִימָן שִׁכְבֵּי סְעִיף ד: ה' אֲקַמְטִים שְׁעוּשִׁים תְּנָשִׁים (יג) בְּכַתְּי זְרוּעוֹתֶיךָ וּבְכַתְּי שׁוּקֵיךָ, אֲסוּר לַעֲשׂוֹתָן בְּיוֹם-טוֹב מִשּׁוּם (ו) תְּקוּן מָנָא:

תְּקַבֵּי לְכַבֵּד הַבַּיִת, וְבוֹ סְעִיף אֶחָד:

א' לְכַבֵּד הַבַּיִת, כְּדִינוּ בְּשִׁבְתָּ בְּךָ דִינָן בְּיוֹם-טוֹב (א) (וְעַן לְעִיל סִימָן שְׁלֹו):

תְּקַבֵּי דִין שְׁלֵשׁוּל פְּרוֹת בְּיוֹם-טוֹב מִמְקוֹם לְמְקוֹם, וְבוֹ ג' סְעִיפִים:

א' (א) מְשִׁילִין (ב) פְּרוֹת דְּרָךְ (ג) אַרְבַּה (פְּרוּשׁ, מִן כִּי יִשַׁל נִיתָף, כְּלוּמַר, מִפְּסִילֵין הַפְּרוֹת לְאַרְבֵּין) בְּיוֹם-טוֹב, (ד) כִּי לֹא יִשְׁלַטְלֵם (ה) בְּחִלּוֹנוֹת וְלֹא יִרְיִדֵם (ו) בְּסִלְמוֹת (ז) וְלֹא יִטְלַטְלֵם מִגַּג לְגַב (ח) אֶף-עַל-פִּי שְׁהוֹן שְׁוִין: ב' יִמְתֵּר לְכִסּוֹת פְּרוֹת אוֹ פְּדֵי יַיִן (ח) אוֹ לְבָנִים מִפְּנֵי הַדְּלָף: ג' (ט) יִלְתֵּן כְּלֵי תַחַת הַדְּלָף, כְּדִינוּ בְּשִׁבְתָּ בְּךָ דִינָן בְּיוֹם-טוֹב (ועַן לְעִיל סִימָן שְׁלֹו סְעִיף ח):

תְּקַבֵּי קֶצֶת דְּבָרִים הָאֲסוּרִים לְטַלְטֵל בְּיוֹם-טוֹב, וְבוֹ ד' סְעִיפִים:

א' (א) אֵינן הַסּוּמָא (ב) יוֹצֵא (ג) בְּמַקְלוֹ וְלֹא הַרּוּעָה בְּמַתְמִילָו, (ג) (דִּין חֲגַר, דִּינוּ בְּיוֹם-טוֹב כְּמוֹ א' בְּרִשָׁא בַעֲזָא כִּחַ

בְּאֵר הַיֵּטֵב

מִטַּר לְקַטֵּם, ע"ש: (א) תְּקַן. וְהִיא הַפְּסוּדָה לְעִשׂוֹת קְמִטִים בְּכַנֵּךְ שֶׁכַּעֲנַנֵּי שְׁקוּרִין קְאֻלְגֵּרֵי, מ"א, וְאִפְלוּ בְּחַיִּים אוֹסֵר רִשִׁי: (ב) מְשִׁילִין, נִקְיָא כְּשִׁינֵי הַטְּטֵר עֲלֵיהֶם וְטוֹשׁוֹם הַקְּסָד שְׁרֵי וְאִפְלוּ לְגַמֵּר הַאֲוִיעַר, רִשִׁי: (ג) אַרְבַּה, הוּא חִלוֹן שְׁבַתְּקָה: (ד) בְּחִלּוֹנוֹת, הֵן בְּפִתֵל וְצִדֵיךְ לְהַגְבִּיעַן: (ה) בְּסִלְמוֹת, וְהִיא בְּפִתְחוֹת שְׁלֵנוּ, רִשִׁי, יִשִׁשׁ: (ו) בְּמַקְלוֹ, וְרוּקָא בְּרִיָּה אוֹ בְּכַמְלִית, אֲבָל מִפְּנֵי לְחֻצֵי שְׁרֵי,

מְשִׁנָּה בְּרִיחָה

וּבְגוֹבְרָה, (א) בְּתַב הַמְּגוֹן-אֲבָרְתָם בְּשֵׁם טְהוּרִי: ל: עֲפִי"ם שֶׁהֵבִיא בְּתַב חֲחוּם, מִטַּר לְפָתְחוּ בְּיוֹם-טוֹב, אֶף אִם כְּתוּב עֲלָיו אוֹהִיּוֹת אוֹ צִוּוֹת, אֲסוּר מִשּׁוּם מוֹחֵק: אֲכַן בְּבִאֵר הַגֵּרֵ"א מְצַד דְּבִכָּל גּוּבֵי אֵין לְפָתְחוּ, עַן שְׁמִ"ם: ג' (יב) סְעִיף ז, וְסְעִיף י, שְׁשֵׁם מְבַאֵר הַדִּין בְּכָל בְּרִיחָה: ה' (יג) בְּכַתְּי זְרוּעוֹתֶיךָ וְכוּ', וְהוּא הַדִּין דְּאֲסוּר (יג) לְעִשׂוֹת קְמִטִים בְּכַנֵּךְ שֶׁכַּעֲנַנֵּי, שְׁקוּרִין קְאֻלְגֵּרֵי, בְּעִצִּים הַמְּקַדְּדִים לְכָן, וְאִפְלוּ בְּחֵל-הַמּוֹצֵר אֲסוּר לַעֲשׂוֹת כָּל זֶה, כְּמַבְאֵר לְקַמֵּן בְּסִימָן חֲמָא סְעִיף ג':

א' (א) וְעַן לְעִיל סִימָן שְׁלֹו, שֵׁם מְבַאֵר הַדִּין אִם הַקְּרָעָה הִיא מְרַצֵּף וְשָׂרָא פְּרִטִים:

א' (א) מְשִׁילִין וְכוּ', פְּרוּשׁ, שְׁשֵׁשׁ לוֹ (ב) פְּרוֹת עַל הַגֵּן, וְנָאֵה גְּשָׁמִים מִמְשַׁמְשִׁים וּבָאִים וְאֶשְׁרֵי שְׁבִיבָא לִידֵי הַפְּסוּד, הַחֲדוּ לוֹ חֲכָמִים לְטַרַח בְּיוֹם-טוֹב (ב) וְלַחֲרִידִים לְבִית דְּרָךְ אַרְבַּה שֶׁבִּגַּג עַל-יַד חֵבֶל אוֹ לְהַשְׁלִיכֵם, בְּדִינָן שְׁאֵין בְּנֵה טַרַח כְּלִפְּהַ הַחֲדוּ לוֹ מִפְּנֵי הַפְּסוּד מְמוּנָו, (ג) אֲבָל בְּלֹא הַפְּסוּד לֹא: (ב) פְּרוֹת, וְאִפְלוּ הִיא לוֹ פְּרוֹת (ג) הַרְבֵּה שֵׁם, מְבַר לוֹ לְסַלֵּק (ד) פְּלִם מִשָּׁם: (ג) אַרְבַּה, הוּא חִלוֹן הַעֲשׂוֹי בְּתַקְרַת הַגֵּן: (ד) וְלֹא יִשְׁלַטְלֵם בְּחִלּוֹנוֹת, רוּעָה לוֹמַר, אִם הִיא (ה) הִיא מְבַר מְקַרְר בְּמַחְצוֹת וּבְאֶתֶר מִן הַמַּחְצוֹת הִיא חִלוֹן, אֲסוּר לְחַרְדֵּם דְּרָךְ שֵׁם בְּחֵבֶל, דְּאִיבָא טַרַחָא וְתַרְחָ לְהַעֲלוֹתָם עַד הַחִלוֹן וְלַחֲרִידִים:

שְׁעַר הַצִּיּוֹן

(יג) מְגוֹן-אֲבָרְתָם וְכוּ': (ב) פּוֹסְקִים: (ג) מְגוֹן-אֲבָרְתָם: (ד) הִינוּ אִפְלוּ יוֹתֵר מִמְּשֵׁשׁ קְפוֹת דְּבִשְׁבַת אֲסוּר, כְּפִיל בְּסִימָן שְׁלֹו, הֵכָא בְּיוֹם-טוֹב שְׁרֵי, מְגוֹן-אֲבָרְתָם, אֵלֶיהָ רַבָּה בְּשֵׁם יָם שֶׁל עֲלָמָה: (ז) דְּבִנְהָ עַם יִפְן קֵלָא מְשַׁבַּת, וְשֵׁם קְטָא לֵן בְּסִימָן שְׁלֹו דְּאֲסוּר לְפָנוֹת פְּלִם וְהֵכָא שְׁרֵי וְכוּ' וְכוּ': (ה) וְשִׁי: (ו) בֵּית יוֹסֵף וְכוּ': (ז) פְּשׁוּט: (ח) פּוֹסְקִים: (ט) לְעִיל בְּסִימָן שְׁלֹו, עַן שְׁמִ"ם: (י) פְּרִישָׁה וְכוּ'. (יא) הַתְּקִין פְּלִיפֵךְ שְׁאֵי אֶשְׁרֵר לוֹ לִילֵךְ כְּלָל בְּלֵי מַקְלוֹ, מִטַּר אִפְלוּ בְּשִׁבְתָּ, וְכִי לְעִיל בְּסִימָן שֵׁם בְּמִשְׁנֵה בְּרוּרָה סְעִיף-קָטָן סָד, עַן שְׁמִ"ם: (ב) ט"ז בְּשֵׁם רִשִׁי, וְכַתְּבֵם עוֹד, דְּלֹאפְּוָקֵי מִבֵּית לְחֻצֵי, אִפְלוּ לֹא עֲרָבוּ אֵין לְהַחֲמִיר בְּהַ בְּיוֹם-טוֹב, וְכַשְׁבָּת גַּם זֶה אֲסוּר, וְהַשְׁמִיכוּ גַם הַאֲלָהָה רַבָּה, וְעַן בְּמַחְצֵיתֵי-הַשְּׁקֵל, וְעַן לְעִיל סִימָן שֵׁם בְּמִשְׁנֵה בְּרוּרָה סְעִיף-קָטָן סָד וּבְשִׁעֲרֵי-הַצִּיּוֹן שְׁמִ"ם:

תְּרַבָּם: 1 צְנַארוֹן.

הלכות יום טוב סימן תקכב תקכג תקכד

בשבת, וענין לציל סימן שא סעיף יז: ב (ד) אין יוצאין (ג) בכסא, אהד האיש ואחד האשה. ינאיש (ה) שיהיו רבים לו, (ו) מחר, יומצאין אותו (ז) על הקפה אפילו באפריון: ג המי שנתפצו (פרוש, שנגמרתו ונעשו קצרים) גירי שוקיו, (ה) יכול לצאת במקל: ד (ט) אין מנהיגין בהמה (ז) במקל:

ב שם בפרקא ב שם
בפרקא ד מנה
דמימר ובר וחסד
שם ה עיניו וליד
בסימן שא ו משע
שם ליב וקמא קמא

תקכג דינים הנוהגים בבחמות ביום טוב, ובו ד' סעיפים:

א (א) *מסירים זבוכים הנקלים בבחמה אף-על-פי (ב) שהן עושין חבורה: ב (אין מנהיגין בהמה (ג) במגררת ביום טוב *מפני שמשרת שער: ג (ד) אין מנהיגין בהמה ביום טוב, אכל מסעדין אותה, שאוחז בולד שלא יפל לארץ (ה) ונופח לו בחטמו ונותן לו יד לתוף פיו: ד (בהמה שרחקה ונדרה, מחר לזלף (פרוש, לשפף) מי שלתה (ו) עליו ולתן מלא אגרוף מלח (ז) ברחמה כדי שתרבח עליו, אכל (ח) הטמאה אסור לעשות לה בן: הנה וצנן לציל סימן רמו סעיף ג בהג"ה (ט) אם אדם מצנח על שכיחת בהמתו ביום טוב:

א משנה ביצה כיג
וכידי אלוהי קן
צנחה דאמר קנדרין
וכפול במכים, וכן
איבא בערוך ב שיש
לרעה המהיזק
ג משנה וקמא קמא
קמא ד ברימא
תקמא ט

תקכד כמה דברים האסורים ביום טוב, ובו ב' סעיפים:

א (א) *אין עולין על גבי אילן, (ב) ולא רוכבין על גבי בהמה, ולא שטיין על פני המים, ולא מספקין

א משנה ביצה ליו

באר היטב

אפילו יכול לילף בעגן אחר אפיה התיירו לו משום דקמא דעבדא או שלא לשנף הכנדים, וכ"ש אם היה זמן סו"י ע"ש: (ז) במקל. אפילו אומנה מאתמול לכך, דמהני כמאן דאזיל לשוק למכרה, אחרתים:

ראין שרוב הווצעה ל"ט, לאפוקי בשבת אפילו חוץ לערוב אסור בכל הדברים שאסור לצאת בו חוץ מתכשיטי נשים, ושליל. וע"י סימן שא סי"ח: (ג) בכסא, פי יושב בכסא ונושאין אותו: (ג) צדיקים, ואו מחר

באר הגולה

לא תלשין להמיר משום שפא נתקע דלא שיקא או הקיעה, וכן כתב הר"ן בהרי"א, ולכאורה לפלא על תרשבי"א צבוכות הקדש דקמב גם שם צלבד שלא נתקע, והצמחיה במשנה ברינה סעיף יקטן ג, דלפי זה לפה לא נהש גם שם משום שפא נתקע? ואולי דלפי שאין להם רק ציר באמצע אין מצוי שם הקיעה⁽⁶⁾ ועל-כן לא תלשין לזה, אכל באקת אם תקע, גם שם תי מלאכה גמורה, וקעין זה כתב הרשב"א פני מנוחה של תליות, והובא בבית-יוסף, וכתב שם בעבודת הקדוש דהא דמחברין בשיש להם ציר מן העדר, וקמא אם לאסר חנוכה? הוי רבויין (אינם רבויין, אכל רבויין אסורים אחר להחזיר?) אף בשבת ואין צורך לומר ביום טוב, והוא שלא נתקע:

* מסירים זבוכים וכו'. מקור דין זה נובע מהמשנה דף כג 'מקדרי' וכו'. והנה בשיטה סקצת מצאתי דבר חדש, דמשנה זו אצטא רק אלא דרבי עקיבא דנפשי אפילו של בהמה במשטע, מה שאין מן לרבי יוסי הגלילי אין לטוח בשביל בהמה: והנה ברמב"ם ובשאר השלחן-ערך על פרק דלא סביא לזה דבר זה, שהרי ברמב"ם בפרק א מהלכות יום טוב וכן השיר ושלחן-ערך: לציל בסימן תקיב פסקה בהדיא ברבי יוסי הגלילי, ואפילו הכי סקנו כאן להסיר: ונראה דהטעם הוא משום דהו צער בעלי חיים על-ידי זבוכים הנשקפים אותם, וגם מן הטקנא מוכח דלא כהשיטה סקצת גלילי, דאם-כן למה להטמאה לדחוק טעם תאיסרים בקרעוף גזנה אשו קריד וברבמא דהו דחק, דגם קריד אינו אסור לרבי יהודה פי אם מורפנו, לפי מה שכתבו החוספות בימא דף לד דזכר שאינו טמא מן רבני יהודה הוא רק דרמב"ן. לימא דסבירא ליה ברבי יוסי הגלילי: * מפני שמשרת שער. בשיטה מקבצת איתא דגם בודאי יצאה בחורה על-ידי זה, וכן מוכח פסקי תוספות:

משנה ברורה

והוא הדין לענף חולה שעצמו מחליו, וכנ"ל בסימן שא סעיף יו"א: ב (ד) אין יוצאין בכסא, שהנה ברבם (ג) להוציא את הנכבד בכסא, שהנה הוא יושב בקרנדא ובאחרים הוי נושאין את הקרנדא על כתפם (ז) כדי שלא ידקדוהו אנשים או כדי שלא ישנפו בגדי. (ס) וכתבו הפוסקים, דדוקא בכסא אסור⁽⁷⁾ משום דהוא צבדא לחלוט, אכל אם נושאו על כתפיו שלא בכסא, מחר: (ח) שיהיו רבים צדיקים לו, לבית-המדרש (ו) לדןשה"מ: (ו) מחר, ואפילו (ז) יכול לילף ברבלי מחר אם יש בה איה צנף, כגון שלא יטנף בגדיו או כדי שלא ידקדוהו אנשים, ובל-שפן אם היה זמן או טרחה התליכה מתמת תלשות: (ז) על הכתף. פרוש, אפילו על הכתף, שמשים כל אסור נדו על כתף חברו (ח) והכסא שהאדם יושב עליו על זרועותיהם, ובל-שפן אם נושאים הכסא בין ידיהם: ג (ח) יכול לצאת במקל. אפילו לרשות-הרבים, דנקשב לו (ט) כמגעל פיין שאין יכול לילף בלחו: ד (ט) אין מנהיגין בהמה במקל. אפילו (י) אומנה להמקל מאתמול לכך, דשיב לית פה משום מקצה, אסור, דמהני כמאן דאזיל לשוק למכרה:

א (א) מסירים זבוכים וכו'. ווצה לומר, קיד או במגררת (ב) של צין⁽⁴⁾ שאינו סכרד שיפלוש שער על-ידי זה, מה שאין כן בשל ברנל, ובדלקמה: (ב) שהן עושין חבורה, ווצה לומר, (ג) שלפסטים נצשה חבורה על-ידי זה, כיון שהיא אינו מתפנן לזה: (ג) כמגררת, הינו של ברנל שבודאי יתלש שער על-ידי זה, ואף שאינו כוכן לזה וגם לא נחא לה בתלישת השער, (ג) קמא לן דהיבא דהו פסיק בישא אף דלא נחא לה אסור, וכנ"ל בסימן שכ סעיף יח: ג (ד) אין מנהיגין וכו'. דהינו (ז) למשף הנלד מן הרחם⁽⁵⁾, דאיבא טרחה וקמא: (ה) ונופח לו בחטמו, שנהיגו לו בריון: ד (ו) עליו, על הנלד, כדי שתרית ביהו ותרבחם עליו⁽⁶⁾ [גמרא]: (ז) ברחמה, כדי שיקאב לה, ויתוכר צצר לזה ויתנתם עליו [שם]: (ח) הטמאה אסור, שאינה מקרבתו לעולם אחר שדנקמתו [שם]: (ט) אם אדם מצנח וכו'. ענין לציל בסימן תצה סעיף קטן יד במשנה ברורה⁽⁶⁾:

א (א) אין עולין באילן, ענין לציל בסימן שלו, שם מבאר פדטי הדין וטעמיהו: (ב) ולא רוכבין על גבי בהמה, ענין לציל בסימן

שער הציון

(ג) רש"י: (ז) ר"ן, או כדי שלא יפל: (ה) בית-יוסף ושארי פוסקים, ואפילו לרשות-הרבים מחר לשאת ביום טוב מן ההוא צנף קצת (הגר"ם), וכן מוכח מירושלמי שהובא בבית-יוסף: (ו) רש"י: (ז) קמא אבכסא וט"ו דעת ר"ן ורש"ל, דלא כטור: (ח) מבאר בפוסקים, ואם מחר לשא ביום טוב אחר אדם חשוב מן יצטרף לישב עליו בקליכותו, יש דעות בין הפוסקים, עין בט"ו וב"ח⁽¹²⁾: ואם רבים צדיקים לו, לבלי צלמא מחר: (ט) רש"י: (י) דאי לאו הכי הטפל מקצה, דלא נתנו צצים אלא להסקה, כמו שכתב הפנ"א דקטן יא: (ב) מן מוכח החוספות דף כג עמוד א דפור השתחיל ושלש: ודוקא בשער של בהמה ששערותיה נטות, מה שאין מן בשל אדם, וכמו שכתב הפנ"א דקטן בסוף סימן שג, ענין שם: (ג) מן מבאר בפוסקים: (ג) מן-אבכסא וט"א: (ד) רמב"ם: (כ) רש"י:

הלכות יום טוב סימן תקכב תקנב תקכד

ביאורים ומוספים

12) שדעת המהרש"ל (הובא בט"ז ס"ק ד) שאין איסור להוציא כסא אחרי אדם כדי שיהא מזומן לו אם ירצה לשבת עליו, ואפילו אין רבים צריכים לו, ומשום שהוא צורך היום. והקשה עליו הט"ז (שם) שיש בזה ולוול ביום טוב, שהרי אם החמרתו במקל של סומא שהסומא משתמש בו, כל שכן בכסא זה שאין משתמש בו מיד בשעת ההוצאה דומה הדבר יותר לעובדין דהול'.
[משה"ל ד"ה אסור]

ואולי ילפי שאין להם רק צד בקציע אין מצוי שם קציעה⁶ וכו', וקרא אם לאשר תנתן יהיו רמיין ואינם רפויין, אצל רפויין גטורים מפר להטויר⁷.
6) ודיינו כפי שביאר השו"ע הרב (סי' שיג ט"ו), שהצירים שלמעלה ולמטה נשארים בתוך החורים גם כשפותחים את הדלת, ולכן יש מקום לחוש בהם שמא יתקע, אבל הציר שבאמצע יוצא מן החור בכל פעם שפותחים את הדלת, ולכן אין לחוש בו שמא יתקע.
7) מבואר מדבריו שבמקום שאין חשש שמא יתקע כמו בציר האמצעי, מותר להחזירו גם אם לאחר חזרתו יהיה רפוי ואינו רפוי, אמנם במשנה"ב לעיל (סי' שח ס"ק עב) כתב שגם במקום שאין דרכו להדק ואין חשש שמא יתקע, וכגון שדרכו שרגל השולחן לעולם רפוייה, מותר רק באופן שהוא רפוי לגמרי, אבל רפוי ואינו רפוי אסור.

סימן תקכג

דינים הנוהגים בבהמות ביום-טוב

[משנ"ב ס"ק א]

ב"ד או במגדלת של צ"ע¹.

1) ואף שהזבובים הם מוקצה, כתב הערוך השלחן (סי"ב) שיתכן שמשום צער בעלי חיים התיירו (ונכחו שהתיר בביה"ל ד"ה מסיחים) טירחה זו בשביל הבהמה משום צער בעלי חיים. אמנם במשנ"ב לעיל (סי' שח ס"ק ע) לענין להעלות בידים בשבת בהמה שנפלה לאמת המים, הביא בזה מחלוקת אם מותר לטלטלה משום צער בעלי חיים כשאי אפשר בענין אחר. אכן, כתב הערוך השלחן (שם) שיתכן שמטלטלים את הזבובים על ידי דבר אחר, והוא טלטול מן הצד לצורך דבר המותר, דהיינו הבהמה שמוותרת ביום טוב.

[משנ"ב ס"ק ד]

דקיננו למשך הנלד מן הקסם².

2) אבל לפתוח פתח בשלפוחית כדי שיצא הולד, דעת הגרש"ז אויערבך (שש"ב פכ"ז הע' קב) שמוותר לעשות כן ואין בזה משום איסור בונה, שכיון שאין השלפוחית מתקיימת כלל, הרי זה נחשב כפתח שאינו מתקיים.

[משנ"ב ס"ק ו]

על הנלד, כפי שפריט יחיו ויתרם צ"ע³.

3) ואף שמי שלייתה אלו הם מוקצה, כתב הערוך השלחן (סי"ג) שמוותר הדבר משום צער בעלי חיים, וכמו שנתבאר לעיל (סי"א) לענין זבובים, וכאן כיון שאין דרך אחרת מותר לעשות כן.

[משנ"ב ס"ק ט]

עין לעיל בסימן תצה סעיף קטן יד במשנה ברורה⁴.

4) שם הביא שנחלקו בזה השו"ע והרמ"א לעיל (סי' רנו ט"א), שדעת השו"ע שאדם מצווה על שביית בהמתו ביום טוב, ודעת הרמ"א שאינו מצווה, ובביאור דעת הרמ"א כתב המשנ"ב שם (ס"ק יט), שהפסוק: "למען ירח שורך וחמרך במוך" נאמר בשבת ולא ביום טוב, ודעת המהרש"ל שיום טוב ושבת שווים בזה כמו בכל דיני המלאכות, והוסיף המשנ"ב, שהמג"א מצדד לאיסור, ועל כן יש להחמיר בזה. אכן לענין הוצאת מושא על בהמתו, כתב לעיל (סי' תצה ס"ק יד) שאף לדעת שאדם אינו מצווה על שביית בהמתו, מימ אסור מדרבנן להוציא עליה מושא, כדי שלא יעשה בדרך שהוא עושה בהול, ועוד טעם כתב בשעה"צ שם (סי"ק יט), כדי שלא ישתמש בבעלי חיים.

ואיסור דרבנן זה, כתב במשנ"ב שם שהוא אפילו אם מוציא את המושא לצורך יום טוב או אפילו כשאינו מוציא מרשות לרשות, אלא רק ממקום למקום באותו הרשות.

המשך במילואים עמוד 68

[משנ"ב ס"ק ג]

חולה שצמד מחליו, וכו' בסימן שא סעיף י"ח⁵.

8) שם נתבאר, שחומר או חולה שעמד מחליו ואינו יכול ללכת בלי מקל, רשאי ללכת עם מקל, אך אם יכול ללכת בלי מקל, אסור לו ללכת עם מקל.

ובאופן שזקוק למקל רק כשעולה בהר או במדרגות וכיוצא בהם, הסתפק הגרש"ז אויערבך (שש"ב פי"ח הע' סא) האם מותר לו לצאת במקל אף שהולך גם בדרך רגילה שבה אינו זקוק למקל. ועוד, שיש לחוש שמא יטלטל את המקל בידו מבלי להשען עליו, וראה עוד מה שכתבנו לעיל (סי' תקיח ס"ק א).

[משנ"ב ס"ק ד]

דקרא בקסא אסור⁶ משום דהוא עקבא דחל⁷.

9) וממה שלא הילק בין אם יכול ללכת בלא כסא או לא, משמע שאסור גם במקום שאינו יכול ללכת כלל בלא כסא, וכן כתב הט"ז (סי"ג א), וביאר שרק במקל התיירו אם אינו יכול ללכת כלל, ומשום שהוא עצמו נושא את המקל, אבל כסא הרי אחרים נושאים אותו, ולזה לא התיירו.

10) ולענין הוצאת תינוק בעגלת תינוקות, נהגו העולם להקל, וכתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ב סי' קיד אית ה) שכיון שאין עומדת העגלה לנשיאה למרחק גדול אלא רק לטייל ברחוב, אין בזה משום עוברין דהול'.

והחז"א (טעמא דקרא בכוף הספר הטהרת ודוראות אות יז) הקפיד בביתו שלא להוציא תינוק בעגלת תינוקות אפילו ביום טוב, ודעת הגר"י קניבסקי (ארחות רבנו ח"ב עמ' קב) והגר"ח קניבסקי (טעמא דקרא שם) שהקפיד בזה משום מראית העין, שהרבה אנשים לא יודעים להבחין בין שבת ליום טוב, ויחשבו שאסור בשבת רק משום חומרא, ולפיכך דעת הגר"י קניבסקי (שם) שבזמנינו שאנשים מבהינים בין שבת ליום טוב ויודעים שאיסור טלטול בשבת הוא מן הדין, מותר הדבר.

[משנ"ב ס"ק ה]

לביית המדרש לדרך⁸.

11) והוא הדין אם הולך לפקח על עסקי הרבים, כתב השו"ע הרב (סי"ג) שמוותר, וכן אם הולך לצרכי מצוה גדולה, כתב בשו"ת רב פעלים (ח"א או"ח סי' כה) שמוותר.

[שעה"צ ס"ק ח]

כן יצטרף ליטב עליו בקליחתו, יש דעות בין הפוסקים, עין בט"ז וב"ח⁹.

מילואים

הַלְבוֹת יוֹם טוֹב סִימָן תְּקִיט תְּקַב תְּקַבָּא תְּקַבָּא

המשך מעמוד קודם

צורך בה וכתב שם, שכל זה דוקא בתוך העירוב, אבל חוץ לעירוב אפילו באופנים אלו אסור.

ולענין שאר דברים שלא גזרו בהם חז"ל, כגון לצאת בכסא גלגלים, דעת הגר"ז קרליץ (חוט שני יום טוב פ"ו סוף ס"ק ג) שראיה שאף שיכולים ללכת בלי זה מי"מ מותר הדבר.

8) וגרר הדבר, ביאר הגר"ז קרליץ (חוט שני שם) שמדקדק לשון הרמב"ם (פ"ה מהל' יום טוב ד"ג) שכתב "שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול", משמע שעצם הילכו ביום טוב כמו שהולך בחול הוא זלזול ביום טוב, ולא רק מחמת מראית העין.

4) אבל אם כלל אינו מכיר את המקום שבו דעה ללכת, ובלא המקל ראוי שיפול, כתב הערוך השלחן (סי' שא סעי'ב) שמוותר לו לצאת במקלו. מאידך, הששי"ב (פ"ח הע"ו טב) הביא שהמאירי הסתפק בזה, וכתב שלחכה יש לשאול חכם.

[שעה"צ ס"ק ב]

[עין לצ"ל סימן שא במשנה ברנה קע"ה קטן סח ובשער הצניח פ"ט].

5) בשעה"צ שם (ס"ק ע"ד) ביאר, שהאיסור לצאת עם המקל הוא דוקא מחוץ לעירוב, אבל בתוך העירוב גם כל אדם יכול לטלטלו אם יש לו צורך קצת.

כלי חתת מי הדלף שאינם ראויים, כתב השר"ע שם שמוותר לטלטלו משום גרף של רע, וביאר המשגיב שם (ס"ק לג) שהיינו בשעומד הכלי במקום ישיבתו של האדם, שאז מותר לטלטל את הגרף משום כבודו.

סימן תקכב

קֶצֶת דְּבָרִים הָאֲסוּרִים לְטַלְטֵל בְּיוֹם-טוֹב

[שעה"צ ס"ק א]

[נכ"ל בסימן שא במשנה ברנה קע"ה קטן סח, עין פ"ט].

1) שם מבואר הטעם, שכיון שאינו יכול ללכת כלל בלי המקל אפילו בביתו, אין זה נחשב אצלו כמשוה, וכן כתב שם (ס"ק טג) לענין חיוגר אם אינו יכול ללכת בלא מקל, שנחשב המקל אצלו כמו נעל שלו, ולכן גם לענין יום טוב אין זה נחשב כמחלול ביום טוב.

[משגיב ס"ק ב]

יוצא מן הל"ה וכו', ונלזול ליום-טוב (וכו'), והלישר פסיעה קטנה.

2) ולצאת במקל שנהגו לצאת בו אנשים חשובים, כתב לעיל (ס"ו) שא ס"ק טו) לענין שבת, שמוותר דוקא אם מתכבדים בו או שיש להם קצת

הַלְבוֹת יוֹם טוֹב סִימָן תְּקַב תְּקַבָּא תְּקַבָּא

המשך מעמוד 288

ובבר נשה עליו ענפיו ופירותיו ואין בו לחלוחית, מי"מ אסרו חכמים לעלות עליו משום סיוג וגדר, והביא שיש מקילים בזה בימות החמה, כדן שניכר לכל שהוא יבש.

וגידה זו, כתב השר"ע שם (ס"ט) שהיא לא רק על השתמשות באילן עצמו, אלא גם על השתמשות בצידו האילן, אבל בצידו צדדיו מותר להשתמש. וביאר המשגיב שם (ס"ק נט), שחופני האילן עצמו הם גוף האילן, דבר הקשור או תחוב באילן הוא צדדי האילן, והשתמשות בצידו צדדיו היינו כדבר התלוי על דבר הקשור או תחוב באילן.

סימן תקכד

כְּמָה דְּבָרִים הָאֲסוּרִים בְּיוֹם-טוֹב

[משגיב ס"ק א]

עין לצ"ל בסימן שלו, שם קבא"ר פ"טו הדין וטעמיהו.

1) ובטעם האיסור כתב השר"ע שם (ס"א) שחוששים שמא יתלוש, וביאר המשגיב שם (ס"ק ה) שהחשש הוא שמא יכוון לתולשם ויתחייב חטאת, ואף ביום טוב יש לחוש לכך. ואף שכל הנוהג היא מחשש שמא יתלוש, כתב המשגיב שם (ס"ק א) שגם אם יבש האילן

הַלְבוֹת יוֹם טוֹב סִימָן תְּקַב תְּקַבָּא תְּקַבָּא

המשך מעמוד קמה

כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ו סי' טג) שיתכן שהדבר אסור, שאף אם נחשב הוא כתינוק שנשבה, מי"מ יתכן שלא התירו חכמים לחלל יום טוב עבורו, וכפרט שדגים של הרבה ממחללי השבת הוא כיון נגדו לכל דבר, וראה מה שכתבנו להלן (ס"ק ט).

ולחספיד מת תלמיד חכם בפניו ביום טוב, מבואר בשעה"צ לקמן (סי' תקמו ס"ק ז) שאסור, ולדרוש בפניו בלא להספיד ולעורר בכו, כתב השעה"צ (שם) שהפמיג הסתפק אם מותר, שיתכן שרק להספיד אסור, ושבהנהגות ריב פורנקל הסכים שאסור. ובמשגיב שם (ס"ק כו) כתב, שבלאו הכי אין בומנינו אדם שיש לו דין תלמיד חכם.

[משגיב ס"ק ד]

לענין צבדים אם מתעסקין על דיקום.

3) שם (ס"א) כתב השר"ע, שאף לעבר שלא מול וטבל ולא קיבל על עצמו מצוות הנהגות בעבר ודחינה, מצוות הנהגות באשה אלא רק שבע מצוות בני נח, אסור למר שיקבור מת של ישראל ביום טוב, כיון שאינו נחשב כנכרי, אך לעבר שלא קיבל על עצמו אף שבע מצוות בני נח,

כן לכאורה לא מתקיימת בכך מצות הקבורה על ידי ישראל, וכתב בקובץ שיעורים (ביצה אות כה), שמוכח מכאן שבקיום מצות הקבורה של דש"אל אין חסרון במה שהנכרי קבור את המת, כיון שיסוד מצוה זו אינו עצם מעשה הקבורה אלא התוצאה, שיהיה המת קבור. לפיכך, כשהואג הישראל שיהיה המת קבור, מקיים בכך את המצוה, ואין צורך שלחות על מעשה הקבורה, שאין זה מעשה המצוה. והוסיף, שמתעם זה אף אם התגלה המת לאחר שנקבר, אין אומרים שכבר התקיימה מצות הקבורה, אלא חייבים לקבורו שנית, כיון שהמצוה היא לדאוג לכך שהמת יהיה קבור, וכן מבואר בשו"ת בית יצחק (שמלקס י"ד ח"ב סי' קט אות ב) שהי"בם לקבור מת שהתגלה, משום מצות קבורת המת. ולקבור בי"מ טוב ראשון על ידי נכרי אבר מאיברי המת [לאחר שכבר נקבר כל גופו], כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"א סי' קל"ד) שאסור, שאף על פי שמבואר בתוספת יום טוב (שבת פ"י מ"ה) שיש חיוב לקבור כל כוית מהמת, מי"מ אין ראיה שמוותר הדבר בי"מ טוב.

ולגבי קבורת מחלל שבת כפדוסיא ביום טוב ראשון או ביום טוב שני,

